

Beoordeling bibliotheek te Lisse

Amsterdam, 25 april 2000

Hein Stienstra
Tobias Woldendorp

van dijk, van soomeren en partners

Van Dijk, Van Soomeren en Partners BV
KvK Amsterdam nummer 33176766
Van Diemenstraat 374, 1013 CR Amsterdam
Tel: 020 625 75 37 Fax: 020 627 47 59
Website: www.dsp-advies.nl
E-mail: dsp@dsp-advies.nl

Inhoudsopgave

1	Vooraf	3
2	Beoordeling plannen	4
2.1	Schouw op locatie	4
2.2	Opklimbaarheid gebouw in relatie tot de dakvorm	4
2.3	Nissen Julianastraat	5
2.4	Vluchtroute aan NO-zijde	6
2.5	Entreesituatie	6
2.6	Inrichtingsvoorstellen van het interieur van de bibliotheek	7

1 Vooraf

Architectenbureau Hans van Egmond verzocht op 8 september 1999 Van Dijk, Van Soomeren en Partners (DSP) te Amsterdam offerte uit te brengen voor het toetsen van het Definitief Ontwerp van een nieuw te bouwen bibliotheek te Lisse. DSP is een onderzoeks-en adviesbureau dat de afgelopen decennia veel ervaring heeft opgedaan met risico-analyses van gebouwen en omgeving met publieksfunctie.

Bedoelde offerte is na rijp beraad op een bijeenkomst op 20 december 1999 op verzoek van de heer Lagenberg van de afdeling Welzijn van de Gemeente Lisse in aanwezigheid van een afvaardiging van vertegenwoordigers van gemeentelijke diensten bijgesteld. Dit leidde op 28 maart 2000 tot de definitieve versie van de offerte, nu opgebouwd uit twee gelijkwaardige delen. Deel 1 betreft het toetsen van het gebouw op basis van de bouwtekeningen en deel 2 het toetsen van de omgeving van het gebouw. Op 6 april j.l. werd opdracht verstrekt voor deel 1 van de offerte.

De eerste stap betrof een presentatie door DSP op 7 april j.l. voor een delegatie van de Gemeente Lisse in het bijzijn van wethouder J.J.Schuyt en de architect.

DSP werd vertegenwoordigd door Hein Stienstra, preventie-ingenieur en Tobias Woldendorp, adviseur sociaal veilig ontwerpen.

Centraal stonden de eerste bevindingen van DSP na bestudering van de ter beschikking gestelde bouwtekeningen. Daarna volgde een levendige discussie.

De resultaten van de DSP-activiteiten op 7 april j.l. worden in voorliggend rapport weergegeven.

Dit rapport zal op 26 april a.s. te Lisse in een eindgesprek nader uiteen worden gezet.

2 Beoordeling plannen

2.1 Schouw op locatie

In aansluiting op de vergadering van 7 april j.l. heeft een schouw van het plangebied plaatsgevonden. Geconstateerd werd dat de bouw van de bibliotheek al dermate ver was gevorderd dat in dit afbouw-stadium het geven van advies op basis van bouwtekeningen weinig zinvol is. Zo'n bouwfase is ongeschikt om de uitvoering op te houden met allerlei wijzigingen.

In overleg met de opdrachtgever is om die reden besloten de adviezen toe te spitsen op die risico-situaties die - in het kader van de opdracht aan DSP - op de bouwplaats tijdens de schouw pregnant naar voren kwamen. In de laatste afwerkfase zou dan mogelijk nog een deel van de DSP-aanbevelingen meegenomen kunnen worden.

Het betreft de volgende onderdelen:

- opklimbaarheid gebouw in relatie tot de dakvorm;
- nissen Julianastraat;
- vluchtroute aan N-zijde in relatie tot plaatsing hekwerk;
- entreesituatie;
- de inrichtingsvoorstellen van het interieur van de bibliotheek.

2.2 Opklimbaarheid gebouw in relatie tot de dakvorm

De eerste indruk van de hoofdvorm van het gebouw is goed. De uitstraling is door de fraaie vormgeving en detaillering een verrijking voor het plangebied. Jammer is dat het gebouw nogal ligt ingeklemd tussen de belendende percelen. Dit komt o.a. aan de zijde van de Julianastraat naar voren door de vreemd verspringende rooilijn. Het is duidelijk; het gebouw verlangt meer ruimte.

Zeer opvallend is de fraaie vormgeving van het dak van het gebouw dat om praktische redenen in deze rapportage verder als (bereikbaar) 'plat dak' wordt aangegeven. Aan de Julianastraat is dit een verrijking van het straatbeeld en zijn door de vele sociale ogen die gericht zijn op de nieuwbouw van de bibliotheek er geen directe problemen door opklimming te verwachten. Aan de zijde van de Koninginneweg ligt dat risico anders. Via de kozijnen is een opstap naar het dak zonder al te veel moeite mogelijk. Omdat aan deze zijde nauwelijks sociale ogen zijn is dit een reëel risicogebied: zowel vanaf het winkelcentrum als vanaf het ten oosten van de bibliotheek gelegen appartementencomplex valt in de avonduren weinig vorm van betrokkenheid worden verwacht. Daarmee wordt het dak van de bibliotheek een aantrekkelijk potentieel speellandschap. De bereikbare horizontale dakranden werken dit in de hand. In de daarna bereikbare 'kom' ben je in het diepste punt vrijwel volledig aan het oog van de omgeving onttrokken. Bedoelde dakdelen nodigen dan ook zeer uit tot liggen/ hangen en in het ergste geval - refererend naar de bevindingen tijdens het eerder die dag gevoerde gesprek - tot het gebruik maken van skateboards, cross-fietzen/brommers of op de 'ezelsoor'vormige dakrand te stoeren.

Advies:

- In de ontwerpsituatie zou in het voorkomen van ongewenst dakbezoek het advies onder meer richting afmetingen en detaillering van dakrand en overstek zijn gegaan, alswel naar alle 'uitstekende' details in de gevelvlakken.

In de gegeven situatie beperkt het advies zich thans tot het direct na oplevering in kaart brengen van alle opklimmogelijkheden en de mogelijke maatregelen destilleren om vervolgens tot een planmatige aanpak van dit zeer specifieke risico te komen. Het plan van aanpak zal dan worden opgebouwd uit bouwkundige en organisatorische maatregelen.

Advies:

De aanwezigheid van personen op het dak kan ook langs elektronische weg worden gedetecteerd. De ervaring leert dat voor deze vorm buitendetectie, inclusief daarbij behorend systeem, doormelding en gewenste reactie vooraf in een duidelijk programma van eisen moet worden vastgelegd. Ook hier zullen de organisatorische maatregelen bepalend zijn voor het beoogde effect.

Provisorische maatregelen in de vorm van anti-opklimvoorzieningen ('broekscheurders' e.d) worden met klem ontraden; deze anti-vandalisme-elementen zorgen eerder voor schadeclaims bij de gemeente, dan dat het jongeren daadwerkelijk tegenhoudt (sterker; het wordt vaak eerder als uitdaging gezien).

Met betrekking tot de daksituatie zal ook moeten worden overwogen aandacht aan de aansprakelijkheid te besteden. Uitgangspunt voor het toetsen zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat de bereikbaarheid en de aantrekkelijkheid van de 'kom op het dak' een gegeven is en dat derhalve de kans reëel is dat een jeugdige zich met een skateboard in 'de kom' bevindt en in het hart daarvan mogelijk dwars door de verticale glasvlakken vliegt en vervolgens in het gebouw over aanzienlijke hoogte naar beneden valt. Het beoordelen van de daksituatie op 7 april j.l. werd overigens beperkt door werkzaamheden van dakdekkers.

Een extra gevoelig punt bij de gevels is de onderste laag met kleine glasruiten. Enerzijds zijn deze ruitjes doorgaans nogal schadegevoelig door vandalisme en anderzijds moet er rekening mee worden gehouden dat onopzettelijk glasbreuk met letsel kan ontstaan door bijvoorbeeld spelende kinderen. Dergelijke kleine glasvlakken kunnen ook zeer aantrekkelijk zijn voor inbraak.

Advies:

Er zou voor een andere dichte vakvulling dan glas kunnen worden gekozen. Als toets voor de 'veiligheid' kan de NEN 3569 'Veiligheidsbeglazing in gebouwen' worden gehanteerd. Voor de 'beveiliging' is de KVT'95 / Publicatie 98-08 'Inbraakwerend geveltimmerwerk' de aangewezen weg.

2.3 Nissen Julianastraat

Het ontwerp van de nissen aan de Julianastraat is strijdig met de uitgangspunten voor beheer en criminaliteitspreventie.

Voor de twee grote nissen waarin zich respectievelijk een vluchtweg en een raam bevinden zijn ongunstig gesitueerd met betrekking tot het zicht daarop vanaf de straat en/of vanuit de woningen.

Dit zijn typisch van die plekken waar zich altijd vuil opstapelt, waar illegaal geürineerd wordt, brandjes gesticht worden en in het geval van een raam, uitnodigen tot inbraak. Bepanting biedt soms soelaas, maar al te vaak wordt gekozen voor 'prikkelbosjes' als Berberis en Mahonia en als ergens zwerfvuil in blijft hangen, dan is het daar wel in.

Advies:

Zet beide gevoelige plekken goed in het licht met een onaangename 'koelwitte' lichtkleur. Als vuistregel wordt een verlichtingssterkte van 10 Lux aanbevolen maar dat is sterk afhankelijk van de openbare verlichting op die plaatsen. Die locaties moeten in ieder geval aanmerkelijk sterker verlicht zijn dan de omgeving. Uiteraard dient ook aandacht te worden besteed aan het bestand zijn tegen vandalisme van de toe te passen armaturen, schemerschakelaars, kabel(doorvoeren), etc.

2.4 Vluchtroute aan NO-zijde

Regelmatig is in voorgesprekken (ook met de architect) naar voren gekomen dat de vluchtroute aan de noordoostzijde van de bibliotheek, daar waar het appartementencomplex Koninginneweg nummer 59-79 is gesitueerd, niet goed opgelost is. De architect wil geen defensief ogend hekwerk in de rooilijn van zijn gebouw.

Door het hek te plaatsen in de corridor, dat wil zeggen achter het kruipluik, ontstaat een ca. 6 meter diepe doodlopende steeg. Net als bij de onder 2.3 genoemde nissen aan de Julianastraat is dit zo'n typische hoek voor zwerfvuil, graffiti, brandstichting, sexspelletjes (en erger) en pogingen tot inbraak.

Advies:

Zet toch een hekwerk in de rooilijn van de gevel aan de Koninginneweg en zet dit hekwerk door tot aan de Julianastraat. Pas een sierlijk horizontaal opklapbaar hek toe (bijvoorbeeld het 'Pergolahek' ontworpen door Parade vormgevers uit Den Bosch(zie bijlage).

Daarmee heb je een open front op de rooilijn tijdens de openingsuren van de bibliotheek en een gesloten en aantrekkelijk vormgegeven element tijdens de sluitingsuren.

2.5 Entreesituatie

Vanaf de buitenzijde is de entree goed vormgegeven. Er zijn geen verspringende nissen, die kunnen uitnodigen tot rondhangen. Een knelpunt is enkel de boekenbus naast de sleutelkast, waar bij gesloten bibliotheek boeken in gedeponereerd kunnen worden. Dit is een kwetsbare oplossing, daar dit op deze specifieke locatie uitnodigt tot het meegooien van vuurwerk/ brandbommetjes e.d. De daders/ vandalen kunnen vanuit de bosjes rond het winkelcentrum in alle anonimiteit genieten van de schade die ze aanrichten.

Advies:

Aangezien er geen woningen of functies direct tegenover de entree zijn gesitueerd is het raadzaam een boekenbus op een plek te maken waar wel woningen op uitkijken in een straatdeel dat goed verlicht is. Optioneel is een boekenbus te maken bij het ensemble van kantoorruimtes aan de Julianastraat.

Binnen is er matig zicht op de entree. De plaatsing van de balie is zodanig dat er een uitstekend zicht is op de centrale ruimte met schappen voor de boeken. Anderzijds is de entree vanaf de balie niet goed te overzien, waardoor vrij eenvoudig ongezien, zonder langs de balie te komen bij de leesruimte te komen is (insluiping/ diefstal).

Advies:

Hoewel de muren al zijn opgetrokken, is het wenselijk te overwegen meer glas aan te brengen in het voorportaal. De twee kleine 'doorkijkjes' zijn in ieder geval onvoldoende. Daarmee is er zowel vanuit de sorteerruimte als de balie zicht (idealiter vanuit de stoel en staand) op de entree.

2.6 Inrichtingsvoorstellen van het interieur van de bibliotheek.

De aanvullend opgestuurde tekening van het interieur van de OB Lisse van Aat Vos Ontwerpen laat zien dat de opstelling in de ruimte voorziet in een heldere overzichtelijke publieksruimte. Ook de leeszaal is helder en overzichtelijk. Een enkele kanttekening willen we plaatsen bij de kinderhoek (vermoedelijk). Daar is het mogelijk dat de verrijdbare schappen zo opgesteld worden dat het zicht op de WC's belemmerd wordt.

Advies:

Idealiter wordt de zichtlijn op de dames -en herentoiletten vanaf de centrale ruimte vrijgehouden. Dat betekent dat de schappen 90 graden gedraaid zouden moeten worden ten opzichte van de verstrekte tekening. Een draaiing van 90 graden van de toiletten behoort ook tot de mogelijkheden. Daarmee wordt ook het nu vrij geïsoleerde invalidentoilet meer betrokken bij het natte cellencluster.

Advies:

De toiletten hebben nu een gemeenschappelijke voorruimte voor dames en heren. Het is aan te raden om ieder een eigen voorruimte te geven. Eén en ander conform de door DSP opgestelde 'Checklist veiligheid van kantoorgebouw en omgeving van dienstverlenende instanties' zoals ook opgenomen in de door de SdU uitgegeven Handleiding Preventie van agressie en geweld op de werkplek (Den Haag 1999; ISBN 90 12 08712 0). Aanbevelingen over het zicht op de entree, zoals eerder gegeven zijn hier ook in opgenomen.